

FÓRUM ARCHIVÁROV

----- Roč.IX č.8 -----

----- Október 1998 -----

Vážené kolegyně, kolegovia,

do tohto čísla Fóra archivárov sme zaradili príspevky z V. valného zhromaždenia Spoločnosti slovenských archivárov, ktoré sa konalo 15. októbra 1998 v Šamoríne s nasledovným programom:

1. Úvod
2. Voľba mandátovej komisie
3. Voľba návrhovej komisie
4. Voľba volebnej komisie
5. Správa o činnosti SSA
6. Správa o činnosti výboru SSA
7. Správa o hospodárení SSA
8. Správa revíznej komisie
9. Diskusia
10. Správa volebnej komisie o výsledkoch voľby nového výboru SSA
11. Návrh na uznesenie z V. valného zhromaždenia SSA
12. Záver

V. valné zhromaždenie sa konalo v prítomnosti 92 členov. Rokovanie viedol PhDr. Juraj Roháč, podpredseda SSA. V úvode prítomní si uctili pamiatku zosnulých archivárov Mgr. Hlenu Laluchovej, Dr. Petra Chlebu, Doc. PhDr. Jána Beňku, CSc. a PhDr. Františka Sedláka, CSc.

Mandátová komisia pracovala v zložení: predseda PhDr. Oľga Kvasnicová, členovia Mgr. Helena Grežd'ová, Mgr. Božena Malovcová, Mgr. Pavlína Valková

Návrhová komisia pracovala v zložení: predseda Prof. PhDr. Leon Sokolovský, CSc., členovia Mgr. Helena Grežd'ová, Mgr. Ivan Tichý

Volebná komisia pracovala v zložení: predseda JUDr. Jozef Kirst, členovia: Mgr. Peter Vígľaš, Mgr. Rudolf Lach, Mgr. Mária Mrižová, Milan Antonič

Správa o činnosti Spoločnosti slovenských archivárov

Posledné, IV. valné zhromaždenie SSA sa konalo v októbri 1996. Na ňom bola podaná správa o činnosti z obdobia 1994-1996. Vzhľadom na skutočnosť, že odstupujúci výbor SSA pracoval v rokoch 1994-1998, v nasledujúcej správe sa zaoberám prácou Spoločnosti slovenských archivárov za toto obdobie, samozrejme o niektorých aktivitách Spoločnosti, o ktorých som podrobnejšie rozprávala už pred dvoma rokmi, sa v tejto správe zmienim len v krátkosti.

V úvode mojej správy konštatujem, že obdobie, v ktorom výbor pôsobil, značne ovplyvnilo jeho prácu. Mnohé predsavzatia, ktoré si SSA kládla pri zakladaní, sme v dôsledku zmenených spoločenských pomerov nemohli v takej miere realizovať, než by sme si mnohí predstavovali. Samozrejme sa to odrzkdnilo aj na niektorých konkrétnych prípadoch. Medzi základné požiadavky SSA, ktoré sme zdôraznili aj na poslednom valnom zhromaždení patrilo, aby menovanie do vedúcich funkcií v archívoch sa konalo na základe

konkurzných pokračovaní. Vo väčšine prípadov sa to aj stalo, ba po poslednom valnom zhromaždení sa situácia v tomto ohľade spočiatku najmä zásluho Dr. Slobodu zlepšila, avšak za posledný rok viackrát došlo k zmene vo funkcii riaditeľov ŠOKA bez konkurzného pokračovania. Nielenže Spoločnosť ako stavovská organizácia nemala možnosť sa v tejto záležitosti vyjadriť, ale aj náš protestný list adresovaný konkrétnemu prednostovi Okresného úradu zostal bez odpovede. Situácia na tomto poli je o to vážnejšia, že menovanie niektorých riaditeľov ŠOKA sa udialo aj bez súhlasu Ministerstva vnútra - Odboru archívniectva a spisovej služby SR.. Problémy s menovaním vedúcich predstaviteľov archívov sa vyskytujú najmä v okresných archívoch, kde v zmysle zák.č.222/1996 o miestnej štátnej správe prednosta úradu má plnú právomoc menovať, či odvolať riaditeľa archívu. Čo sa týka spolupráce SSA s Odborom archívniectva môžeme všeobecne konštatovať, že došlo k zlepšeniu v niektorých oblastiach, často

však záleží od postoja jednotlivých referentov k práci a ich názoru na SSA. Pritom v mnohých prípadoch by sme azda boli spoločnými silami dosiahli, alebo by sme mohli skúsiť dosiahnuť lepšie výsledky v mnohých oblastiach. Možno, keby sme sa k zákonu o miestnej štátnej správe boli mohli vyjadriť ešte v pripomienkovom konaní, nemusel mať tento také vážne následky pre mnohých archivárov. Aj v oblasti spolupráce s odbornými komisiami, pôsobiacimi pri OASS pri MV SR máme ešte čo vylepšovať.

Uplynulé obdobie napriek nášmu očakávaniu neprineslo pokrok ani ohľadne požiadavky na objektívne zmapovanie pracovných podmienok v našich archívoch z hľadiska hygienických požiadaviek. Opodstatnenosť tejto žiadosti, ktorá odznela už mnohokrát na rozličných fórach potvrdzuje aj to, že aj Medzinárodná rada archívov sa zaoberá touto otázkou. V mnohých štátoch, napríklad u našich južných susedov, existuje osobitný príplatok za zdraviu škodlivé prostredie, v ktorom archivári pôsobia. Samozrejme sme si vedomí, že sa nejedná o celoplošné posúdenie tejto problematiky, veď rôzne archívy majú rôzne hygienické podmienky. Už na

poslednom valnom zhromaždení sme Vás informovali o tom, že Výbor SSA sa obrátil na Ministerstvo zdravotníctva - hlavného hygienika s konkrétnym návrhom, zoznamom archívov, v ktorých by sa mali vykonať hygienické kontroly kvôli objektívnemu posúdeniu archívnych pracovísk. Žiaľ, Ministerstvo zdravotníctva - hlavný hygienik SR na tento náš konkrétny návrh neodpovedal. Snáď aj toto je dôkazom o nezájme riešenia tejto otázky.

Spoločnosť slovenských archivárov od roku 1994 zorganizovala viacero odborných podujatí. Ukázalo sa, že napriek mnohým pochybnostiam bolo prospešné založiť tradíciu archívnych dní na Slovensku. Prvé archívne dni môžeme považovať za úspech všetkých organizátorov. Ukázalo sa, že v spolupráci všetkých zložiek archívnictva sa zvládne aj takáto udalosť a prispeje k zviditeľneniu našej práce v pozitívnom slova zmysle. Aj to bolo našim cieľom pri založení archívnych dní, ktoré navyše okrem už spomenutého prínosu prispievajú k zvýšeniu odbornosti archivárov a zároveň sú vhodnou formou komunikácie medzi archivármi navzájom. Okrem archívnych dní SSA organizovala aj ďalšie odborné podujatia, z ktorých by som osobitne

vzdvihla seminár na tému Pramene k cirkevným dejinám a seminár na tému Veda v archívnictve.

Medzi úlohy, ktoré boli uložené dnes odstupujúcemu výboru na valnom zhromaždení v roku 1994 patrili vstup SSA do Medzinárodnej organizácie archívov /CIA/, ktorá pracuje pri UNESCO. Ako sme to na stránkach Fóra archívárov už oznámili, od apríla 1995 sme členmi tejto medzinárodnej organizácie. Toto členstvo považujem za mimoriadne dôležité. Je spojivom medzi nami a medzi ďalšími spoločnosťami Európy a celého sveta. I keď opäť musím pripomenúť, že z finančných dôvodov SSA sa nezúčastnila takých celovetových podujatí ako bola konferencia vo Washingtone v roku 1995, konferencia v Pekingu v roku 1996, či v Stockholme v roku 1998, podarilo sa nám vyslať nášho zástupcu Ing. Hanusa aspoň na európsku konferenciu do Barcelony v roku 1996.

Zástupcovia SSA sa pravidelne zúčastňujú medzinárodného kolokvia stredoeurópskych archívov, ktoré do roku 1997 sa konali každoročne. Hlavným organizátorom týchto podujatí bol profesor Pferschy z Rakúska a Dr. Reimann z Nemecka. Kolokvium v roku 1995 sa konalo vo Viedni. Zúčastnila sa ho Anna Buzinkayová, v roku 1996 v Ptuji -

zúčastnila sa ho Eva Jankovičová, v roku 1997 v Zugu - zúčastnila sa ho predsedníčka SSA. Zástupcov SSA od roku 1996 pravidelne pozývajú aj na európske kolokviá archívárov, ktoré sa konajú v predvečer Nemeckých archívnych dní. Tohto podujatia, ktoré sa konalo v roku 1996 v Darmstade a v roku 1997 v Ulme sa zúčastnila predsedníčka SSA a v roku 1998 v Münsteri Zuzana Kollárová.

Ďalším významným medzinárodným podujatím bol európsky summit archívárov v roku 1998 v Berne, na ktorom boli prijaté dôležité dokumenty ohľadne sprístupnenia archívov a používania internetových stránok. Vzhľadom na to, že o všetkých medzinárodných podujatiach ste si mohli prečítať na stránkach Fóra archívárov podrobnejšie správy, bližšie sa nimi nebudem v mojej správe zaoberať.

Od prijatia SSA do medzinárodnej organizácie pravidelne dostávame dokumenty vypracované touto organizáciou a v členskom príspevku je zahrnutý aj príspevok za medzinárodný archívny časopis Archivum a Janus.

Zo zahraničných archívnych spoločností máme spoluprácu s ČAS /Českou archívnu spoločnosťou/, ktorú by sme v najbližšom období chceli vylepšiť. I keď sa pravidelne zúčastňujeme hlavných podujatí organizovaných našimi českými

partnermi a opačne, nazdávame sa, že je potrebné tieto naše vzťahy oživiť. Za úspešnú považujem aj našu spoluprácu so Spolkom nemeckých archivárov, ktorá od roku 1996 sa zintenzívnila. Nielenže sa pravidelne zúčastňujeme Nemeckých archívnych dní /Zuzana Kollárová v roku 1998, Veronika Nováková v roku 1996-1997 a Egon Niczky r.1995/, ale pripravujeme aj projekt na krátkodobú výmenu odborných pracovníkov archívov zo Slovenska a Nemecka.

Pravidelne sa zúčastňujeme aj podujatí organizovaných Spolkom maďarských archivárov, a s ich zástupcami sa stretávate tak tiež pravidelne na našich každoročných podujatiach. V roku 1995 SSA zastupoval kolega Ďurdič, v roku 1997 predsedníčka Spoločnosti a v roku 1998 Beata Sinková. Aj túto spoluprácu by sme chceli v najbližších rokoch zintenzívniť. Pravidelne nás pozývajú aj naši susedia z Rakúska na Rakúske archívne dni. V roku 1995 a 1996 SSA na nich zastupovala Anna Buzinkayová.

Spoluprácu s našimi poľskými kolegami sme už tiež rozbehli, v roku 1997 sa Zjazdu poľských archivárov zúčastnila Zuzana Kollárová a čoraz pravidelnejšie navštevujú naši poľskí kolegovia aj naše podujatia. Aj tu predpokladáme výmenu odborníkov v nasledujúcich rokoch.

Z ostatných európskych spoločností je potrebné spomenúť ešte spoluprácu so Spolkom švajčiarskych archivárov a archivárov, ktorých zástupca sa zúčastnil našich I. archívnych dní v roku 1997.

Určite ste mnohí sledovali spoluprácu s Essex Country Record Office v Anglicku, ktorá sa rozbehla vďaka členovi výboru Jozefovi Hanusovi. Na základe vypracovaného projektu našej spolupráce aj v najbližších rokoch by sa mali dostať zástupcovia SSA na dvojtýždňový študijný pobyt do Anglicka a poskytneme možnosť anglickým kolegom na návštevu našich archívov. SSA má kontakty aj s talianskym Spolkom archivárov. V súčasnosti by sme mali s nimi spolupracovať v oblasti vyššieho odborníkov pre predarchívnu starostlivosť.

Ako vidíte, medzinárodná spolupráca je dôležitou oblasťou činnosti SSA. Určite so mnou súhlasíte, že sa máme čo učiť od niektorých našich partnerov s dlhodobou tradíciou. Mnohí z nich pôsobia v úplne iných spoločenských pomeroch ako my, no napriek tomu spoluprácu s nimi považujem za nevyhnutnú.

Výbor SSA v uplynulom období sa viackrát zaoberal aj potrebou vydania publikácie o archívoch v SR. Pre nedostatok finančných prostriedkov nedošlo k realizácii tohto projektu, no

dúfame, že v nasledujúcich rokoch aj v tejto oblasti nastane pokrok.

Členská základňa SSA od júna 1994 sa rozrástla. Z pôvodných 220 členov na 325 členov v súčasnosti. Je pozitívne, že do našej stavovskej organizácie sa prihlásili mnohí archivári z neštátnej sféry a taktiež zo siete osobitných archívov. Tým lepšie môžeme naplňať našu základnú úlohu, aby sme vytvorili fórum pre všetkých archivárov Slovenska, bez rozdielu na ich pracovné miesto, či archív, v ktorom pôsobia. Aj v tomto sa blížime k ostatným spoločnostiam vo svete.

Dôležitú úlohu pri zblížovaní našich členov najmä v komunikačnej sfére zohráva náš mesačný bulletin Fórum archivárov. Svojím výzorom, obsahom a snád' aj kvalitou prešiel za svoju takmer desaťročnú existenciu veľkými zmenami. Redakčne od posledného valného zhromaždenia, od októbra 1996, sa Fórum pripravuje v Štátnom okresnom archíve v Šali. Samozrejme, s jeho vydávaním pretrvávajú niektoré problémy, najmä nedostatok príspevkov od Vás, členov SSA. Som presvedčená, že každý archív by sa mal pochlviť aspoň z času na čas s úspechmi, ktoré on, alebo jeho konkrétny pracovník dosiahol, prípadne napísať o problémoch, ktoré u nich pretrvávajú. Potom by sme nemuseli v našom archíve

improvizovať, niekedy doslova vymýšľať, ako naplniť už tradičných 24 strán. Aj túto príležitosť využívam, aby som Vás všetkých oslovila, aby ste zasielali príspevky do Fóra, prípadne vyjadrili sa k problémom nadneseným na jeho stránkach. Určite to prispeje k zvýšeniu jeho úrovne. Musím však povedať, že považujem za jeden z úspechov odstupujúceho výboru, že Fórum sa udržalo napriek určitým pesimistickým pohľadom predneseným na poslednom valnom zhromaždení v roku 1996. Fórum sa v súčasnosti rozmnožuje na MV SR a expeduje ho Štátny okresný archív v Šali. Po spresnení zoznamu členskej základne dúfame, že vyriešime niektoré problémy, ktoré sa vyskytli pri jeho expedovaní. V záujme aktualizovania zoznamu predplatiteľov Fóra archivárov aj touto cestou Vás prosím, aby ste členský poplatok a predplatné za archív zasielali vždy v prvom štvrtroku, keďže dodatočné zaplatenie predplatného nám komplikuje expedovanie Fóra.

Od roku 1995 sa pravidelne zúčastňujú našich podujatí firmy zaoberajúce sa výrobou archívnej techniky či archívnych obalov. Z nich s firmou Emba Trade od 1.1.1997 máme uzavretú sponzorskú zmluvu. Vďaka nim a ďalším, ktorí na našich podujatiach propagujú svoje výrobky, SSA prispieva k uhradeniu

výdavkov spojených s organizovaním týchto odborných akcií.

Na základe správy o činnosti SSA si môžete vytvoriť obraz o našej práci. Na otázku, či sme vyčerpali všetky naše možnosti, sa ťažko odpovedá. Naším prvoradým cieľom je prispieť k rozvoju archívnictva a k zvyšovaniu odbornosti

našich členov. Samozrejme naše snaženie a realizácia našich predstáv sú determinované spoločnosťou, v ktorej pôsobíme. Uvitáme všetky Vaše nápady, ktoré nám pomôžu, aby sme vylepšili prácu Spoločnosti slovenských archívárov.

Veronika Nováková

Správa o činnosti výboru Spoločnosti slovenských archívárov od valného zhromaždenia, ktoré sa konalo v júni 1994 v Rajeckých Tepliciach

Výbor SSA sa v uvedenom období stretol 27-krát. V roku 1994 4-krát, v roku 1995 4-krát, v roku 1996 6-krát, v roku 1997 7-krát a v roku 1998 6-krát.

Tak ako v správe na valnom zhromaždení v roku 1996, musím konštatovať aj teraz, že účasť väčšiny členov na rokovaníach až na dvoch bola pravidelná. Vtedy sme uvažovali o nahradení Jozefa Karlíka a Ferdinanda Uličného členmi výboru - náhradníkmi. Obaja sa však ospravedlnili s tým, že sa v ďalšom období budú zasadnutí zúčastňovať. J. Karlík bol odvtedy na jednom zasadnutí, F.Uličný na štyroch. Možno sa niekomu zdá malicherné, že sa tým zaoberám, ale robím tak kvôli upozorneniu budúcich členov výboru - nech každý zváži dopredu svoje možnosti.

O obsahu jednotlivých zasadnutí sme sa usilovali pravidelne informovať vo Fóre archívárov. Podrobne o činnosti Spoločnosti informovala predsedníčka v prednesenej správe na valnom zhromaždení, pri príprave ktorej vychádzala aj z náplne rokovaní výboru.

V správe o činnosti výboru, ktorá odznela 16.10.1996 v hoteli Tále, som sa dotkla aj postavenia našej spoločnosti v slovenskom archívnictve. Pripomenula som, že v rámci svojich kompetencií a právomocí, t.j. na základe pripomienok členov upozorňovať na problémy vznikajúce pri každodennej práci v archívoch a spolupracovať so štátnymi orgánmi pri hľadaní východísk, resp. riešení, si stále hľadá svoje miesto. Po ďalších dvoch rokoch - aj keď nastal istý

posun - musím konštatovať to isté. V určitom zmysle sme stále chápaní ako niečo, čo je síce potrebné, ale predsa len zavadzia. Do európskych archívnych štruktúr sa chceme začleniť všetci spolu, preto by sme si mali navzájom prejavit' viac dôvery - napríklad pravidelne sa informovať o podujatiach, na ktoré dostávame paralelne pozvánky a pod. Naši partneri v zahraničí veľmi pozorne sledujú náš vývoj v tomto smere a často kladú presne mierené otázky, aby zistili nakoľko chápeme a ako hlboko máme v sebe

zakorenené predpoklady pre zmeny, ku ktorým sa hlásime.

Nakoľko do ďalšieho výboru Spoločnosti slovenských archívárov nekandidujem, záverom prajem kolegom, ktorí budú viesť našu Spoločnosť v nasledujúcom období, aby sa im podarilo postupne prekonať väčšinu problémov a nedorozumení a premeniť ju tak z niečoho povinne akceptovaného na partnera, ktorému je dovolené - za už skôr spomenutých podmienok - prispievať k napredovaniu slovenského archívnictva.

PhDr. Anna Buzinkayová

Správa o stave hospodárenia s finančnými prostriedkami SSA za obdobie od 15. mája 1994 - 15. októbra 1998

stav na účte k 15.5.1994

30.189,29 Sk

1994:

Prijmy, členské	11.700,-
iné	1.548,20
celkom	12.248,20
Výdavky	
Sympóziium, návšteva	
Ostrihomu, mat. výd.	19.458,40
cestovné	5.679,-

1995:

Prijmy, členské	11.600,-
Sponzori a iné	25.337,-
Spolu	36.937,-
Výdavky	
Sympóziium, mat.výd.,	
Členské v CIA	29.500,60
cestovné	8.742,-

Spolu	25.137,40	Spolu	38.242,60
1996:		1997:	
Príjmy, členské	13.500	Príjmy, členské, predplat.FA	28.250,-
iné	300,-	Sponzori + iné	71.267,38
Spolu	13.800,-	Spolu	99.517,38
Výdavky, mat. výd., sympó- zium, členské v CIA	19.849,66	Výdavky, mat.výd., služby, otvor.dev.úctu, l.arch.dni,	37.663,-
cestovné	2.592,-	cestovné	29.181,55
Spolu	22.441,66	Spolu	66.844,55
1998 /do 9.10.1998/:			
Príjmy, členské,+ predpl.		Výdavky-mat., cestovné	23.241,-
FA	30.400,-	Spolu	30.389,95
sponzori- EMBA	30.500,-	Stav na účte a v pokladni:	87.385,91
grant British Conscil	12.581,80		
Spolu	73.481,80	Mgr. Božena Slezáková, hosp. SSA	

Správa revíznej komisie SSA

Stav hospodárenia s finančnými prostriedkami SSA pri revízii, ktorá bola vykonaná ku dňu 9.10.1998 bol nasledovný:

Priebežný stav k 15.5.1994:

Príjmy	61.581,69
Výdavky	31.392,40
Zostatok	30.189,29

Priebežný stav k 31.12.1994

Príjmy	74.479,89
Výdavky	56.529,80
Zostatok	17.950,09

Priebežný stav k 31.12.1995

Prijmy	122.116,89
Výdavky	104.772,40
Zostatok	17.344,49

Priebežný stav k 31.12.1996

Prijmy	151.303,49
Výdavky	141.267,26
Zostatok	10.036,23

Priebežný stav k 31.12.1997

Prijmy	290.820,87
Výdavky	248.108,81
Zostatok	42.712,06

Priebežný stav k 9.10.1998

Prijmy	410.064,67
Výdavky	322.678,87
Zostatok	87.385,91

Priebežný stav na devízovom účte k 31.12.1997

Príjem	70,19 libier
Výdavok	1,04
Zostatok	69,15

Priebežný stav na devízovom účte k 9.10.1998

Príjem	1.419,15 libier
Výdavok	1.337,61
Zostatok	81,54

Revízná komisia konštatuje, že všetky príjmy a výdavky sú podložené dokladmi, všetky sú správne zapísané v peňažnom denníku. Údaje v peňažnom denníku sa zhodujú s údajmi z výpisov bankového účtu.

Revízná komisia vyhlasuje, že účtovná evidencia hospodárenia Spoločnosti slovenských archivárov je správna a bezchybná.

Za revíziu komisiu Spoločnosti slovenských archívárov: Mgr. Milan Mišovič,
Mgr. Katarína Magurová

Správa volebnej komisie

V správe o výsledkoch voľby predsedu volebnej komisie JUDr. Kirst oboznámil prítomných, že bolo odovzdaných 92 platných hlasov, do výboru boli zvolení: Igor Graus, Mária Kačkovičová, Zuzana Kollárová, Milan Mišovič, Veronika

Nováková, Milena Ostrolúcka, Juraj Roháč, Ladislav Vrteľ a Mária Šániková. Do revíznej komisie Šarlota Drahošová, Jozef Hanus a Elena Kašiarová. Za predsedu SSA bola zvolená Veronika Nováková.

Jozef Kirst

U z n e s e n i e

z valného zhromaždenia Spoločnosti slovenských archívárov /SSA/ konaného dňa
15. októbra 1998 v Šamoríne - Čilistove

Návrhová komisia v zložení:

prof. Leon Sokolovský

Mgr. Helena Grežd'ová

Mgr. Ivan Tichý

Valné zhromaždenie SSA

I. schvaľuje

a/ Správu o činnosti SSA za volebné obdobie 1994 - 1998, prednesenú PhDr.

V. Novákovou

b/ Správu o činnosti výboru SSA za obdobie od júna 1994 do októbra 1998, prednesenú

PhDr. A. Buzinkayovou

c/ Správu o hospodárení výboru SSA v rokoch 1994 - 1998, prednesenú

Mgr. B. Slezákovou .

d/ Správu revíznej komisie SSA, prednesenú Mgr. M. Mišovičom

II. volí

a/ za predsedu SSA: PhDr. Veroniku Novákovú

b/ za členov výboru SSA:

1. Mgr. Igor Graus

2. Mgr. Mária Kačkovičová

3. Mgr. Milan Mišovič

4. PhDr. Milena Ostroľucká

5. PhDr. Juraj Roháč

6. PhDr. Ladislav Vrtel'

7. PhDr. Zuzana Kollárová

8. Mgr. Mária Šániková

c/ za členov revíznej komisie SSA:

1. Ing. Jozef Hanus

2. Mgr. Šarlota Drahošová

3. Mgr. Elena Kašiarová

III. ukladá výboru SSA

a/ zabezpečiť aktívnu účasť SSA na tvorbe zákona a ostatných nových právnych noriem o archívoch, archivároch a archívnictve;

b/ analyzovať príspevky z diskusie a podľa potreby ich ako podnety zapracovať do plánu svojej práce pre nastávajúce volebné obdobie

II. archívne dni na Slovensku

V dňoch 13. - 14. októbra 1998 sa konali II. archívne dni v Šamoríne. Prítomných bolo 147 archívárov z celého Slovenska. Zahraničné archívne spoločnosti boli zastupované delegátmi: Spolok nemeckých archívárov Dr. Matthias Lienert /Univerzitný archív Drážďany/, Spolok maďarských archívárov Dr. Vilma Alföldi, Česká archívna spoločnosť Dr. Eva Smutná, Poľská archívna spoločnosť Mgr. Henryk Krystek - podpredseda. II. archívnych dní sa zúčastnili aj zástupcovia Stredoeurópskej univerzity - Pavol Šalomon a Leszek Pudlowski.

Príspevky, ktoré odzneli na tomto podujatí postupne uverejníme na stránkach Fóra archívárov.

V rámci II. archívnych dní účastníci 13. októbra navštívili výstavu Šamorín v archívnych dokumentoch, ktorá bola otvorená v predvečer II. archívnych dní - 12. októbra v Dome kultúry v Šamoríne. Po prehliadke výstavy v reformovanom kostole sa konal koncert v podaní skupiny

Gaudeamus pod vedením člena Slovenskej filharmónie Imre Németha. 14. októbra poobede účastníci II. archívnych dní navštívili Vodné dielo Gabčíkovo, kde mali možnosť vypočuť si odborný výklad v podaní námestníka Vodohospodárskych stavieb a prezrieť si niektoré časti Vodného diela. V rámci exkurzie navštívili múzeum v Šamoríne, románsko-gotický kostol vo Štvrtku na Ostrove a Vodný mlyn v Jelke. Pre zahraničných účastníkov výbor SSA na doobedie 14. októbra pripravil exkurziu do Štátneho oblastného archívu v Nitre. Prvý deň, 13. októbra, delegáciu zahraničných účastníkov a zástupcov Odboru archívniectva a Spoločnosti slovenských archívárov slávnostne prijal aj primátor mesta Šamorín Ing. Ján Babej. Organizačne II. archívne dni zabezpečili pracovníci Štátneho okresného archívu v Šali.

Veronika Nováková

Archívna teória, archívna prax, archívna legislatíva

Uplatnenie poznatkov archívnej teórie a praxe v archívnej legislatíve

Ide o tie poznatky, ktoré súčasná archívna legislatíva nevyužíva, prípadne ak ich využíva, tak iba nedostatočne. Vo svojom príspevku upozorňujem na niektoré, podľa mojich poznatkov a praktických skúseností vážne problémy. Zhrňujem ich do piatich okruhov, ktoré stručne načrtnem. Uvedomujem si, že problémov, ktoré má riešiť archívna legislatíva je podstatne viac. Nepodceňujem ich, iba sa im nateraz nevenujem.

1. Archívy, archívne fondy, archívne dokumenty /terminologické a vecné otázky/.

Archívniectvo ako systém, ktorého súčasťou je aj archivistika, charakterizuje existencia archívneho materiálu, ktorý v kvalifikovanej a klasifikovanej podobe má byť sformovaný v archívoch do archívnych fondov.

Archívny fond ako základná archívna kategória je objektom archívnych činností a predmetom archivistiky. Nie je vhodné, ani prijateľné, aby archívny zákon, či iný archívny vykonávací predpis túto základnú archívnu kategóriu negoval takým spôsobom, že ju v texte zákona ani

nespomenie. /Je to prípad dosiaľ platného zákona SNR o archívniectve/. Z hľadiska archívnej teórie a praxe nie je možné v archívnej legislatíve účelovo a skráteno spojiť pojmy „archívne dokumenty - archívy“ a preskočiť rovinu archívnych fondov, ktorú v žiadnom prípade nemožno vylúčiť, alebo vynecchať, pretože je organickým a kauzálnym „conditio sine qua non“ archívu tak teoreticky, ako aj prakticky.

Archivári vnímajú skutočnosť, že archívny fond je tou kategóriou v archíve, ktorou sa odlišuje archívniectvo od iných historických dokumentácií a ich inštitúcií /múzeá, knižnice, dokumentačné strediská, príp. iné/. Princípy a metódy práce v archívoch sa vyznačujú istou špecifičnosťou, ktorá je charakteristická iba pre prácu v archívoch. Tieto archívne princípy a metódy sú späté s existenciou kategórie **ARCHÍVNY FOND**. Pochopiteľne popri týchto špecifických archívnych princípoch a metódach sa v archívoch používajú aj metódy zaužívané v iných historických dokumentáciách, ba aj v iných odvetviach vedy. Genéza archívneho fondu prináša súhrn poznatkov potrebných

na kreovanie archívneho fondu na podstate archívnych princípov a archívnych metód.

Archívna legislatíva má, aj musí operovať pojmami: archív, archívny fond, archívny dokument.

2. Spracúvanie archívnych fondov /tvorba - kreovanie fondov/.

Otázka nejednoznačného chápania a používania pojmov „spracúvanie“, „sprístupňovanie“, „využívanie“.

Pojem spracúvanie chápe laická verejnosť, často aj bádateľská verejnosť v odlišnom význame, ako ho chápu archívári. Bádateľ - historik predložené archívne dokumenty v študovni archívu skúma a ak sú pre jeho účely vhodné tak ich „spracúva“, teda bádateľsky využíva obsah /text/ dokumentov. Ide o podstatne odlišné chápanie pojmu „spracúvanie“.

Pojem sprístupnenie chápu laici prevažne iba ako povolenie, t.j. umožnenie študovať /skúmať/ a využívať/ archívne dokumenty. Ide tu o známe nedorozumenie v archívnych študovniach, keď archívár upozorní žiadateľa o bádanie, že požadovaný archívny fond nie je sprístupnený. Bádateľ to nezriedka chápe tak, že fond je ešte archívármi utajovaný. Hoci ide iba o to, že fond nie je v archíve dosiaľ zhodnotený, spracovaný a

inventarizovaný. Toto odlišné chápanie pojmov spôsobuje nielen veľké a zbytočné nedorozumenie, ale negatívne vplyva aj na prácu, pohodu a spokojnosť pracovníkov archívov. Občania iba zriedka chápu podstatu a zmysel práce v archívoch, čím prispievajú k podceneniu tejto profesie, prípadne k jej nedoceneniu. Takéto a podobné nedocenenie práce archívárov prezentujú nezriedka aj naši spolupracovníci, ktorí sú v archívoch zamestnaní, avšak nie ako archívári. Koniec - koncov skutočnosť, že nás niektorí občania inej profesie celkom nechápu, by nám až tak nevadila. Neprijemné je to však vtedy, keď takýto a im podobní odborníci do práce archívárov „kibicujú“. Čo v súčasnosti nie je zriedkavosťou.

Som presvedčený, že vhodnejšie je hovoriť o „spracúvaní archívnych fondov“, nakoľko archívár spracúva archívny fond, t.j. v archíve ho hodnotí, formuje, dotvára a opisuje. To znamená, že nespracúva archívne dokumenty, ale archívne fondy. O archívnych dokumentoch je vhodné hovoriť to, že ich sprístupňujeme. Archívne dokumenty sprístupňujeme formou archívnych pomôcok vyššieho stupňa, akým je archívny inventár. Teda katalógom, registrom, edíciou archívnych dokumentov a pod. Tieto archívne

pomôcky slúžia vyslovene na účel využívania archívnych dokumentov. Možno ich vyhotoviť aj k dokumentom iba časti archívneho fondu, k archívnym dokumentom jedného fondového oddelenia, ale aj k archívnym dokumentom, ktoré sa nachádzajú vo viacerých fondoch, ba aj vo viacerých archívoch. Tieto pomôcky nemajú vplyv na spracovanie archívneho fondu, na jeho štruktúraciu a systematizáciu. Tá je fixovaná v archívnom inventári.

Azda je možné pojem „sprístupňovanie“ vynechať, prípadne používať iba vo vnútri archívneho systému a na verejnosti používať pojmy „spracúvanie“ a „využívanie“.

V súvislosti s touto problematikou je vhodné pripomenúť, že súčasný platný zákon o archívnictve ukladá archívom úlohy „všestrannej starostlivosti o archívne dokumenty, ich odborné a vedecké spracúvanie a využívanie, ako aj sprístupňovanie na vedecké a iné účely“ /§ 16 zákona, podobne aj §§ 18,19,20,22,23/, ale neurčuje archívom kde, kedy, kto, ako, a za akých podmienok sa tieto úlohy majú, môžu, či musia realizovať. Totiž súčasná tvrdá realita diania v štátnych archívoch neposkytuje primeraný čas a priestor archívárom na spracúvanie materiálu, ktorý sa v archíve

už nachádza a ktorý neustále v archívoch pribúda. Súčasný platný zákon o archívnictve, ani vykonávací predpis nedefinuje a bližšie nešpecifikuje čo znamená „odborné a vedecké spracúvanie, využívanie a sprístupňovanie archívnych dokumentov“.

Záver: Archívne fondy spracúvame a archívne dokumenty sprístupňujeme v záujme ich zachovania, spravovania, ochrany a využívania.

Problematika spracúvania archívnych fondov súvisí na jednej strane s problematikou predarchívnej starostlivosti a na strane druhej s problematikou využívania. Preto venujeme pozornosť aj týmto problémom.

3. Vplyv spisovej služby na tvorbu archívnych fondov. /Súvzťažný systém SPISOVNE - ARCHÍVY a potreba jeho riešenia/.

Spracúvanie archívnych fondov podstatne ovplyvňuje aj stav správy úradných písomností. Ide o to, ako vznikali a formovali sa predarchívne organické súbory, t.j. registratúry a ich základné prvky - spisy. Činnosťou archívárov, ktorá má z veľkej časti odborný a vedecký charakter, sa postupne transformujú v archívoch registratúry na archívne fondy. V

archíve sformovaný, teda spracovaný fond predstavuje v porovnaní s registratúrou, z ktorej fond vznikol novú kvalitu, nový fenomén - samostatný systém. Archívny fond môžeme charakterizovať ako kultúrny fenomén. Transformácia registratúry na archívny fond predstavuje v archíve azda najvýznamnejšiu a aj najrozsiahlejšiu činnosť. Aspoň doposiaľ je to tak. Ide o odborné, vedecké a technické činnosti, ktoré poznáme pod názvom spracúvanie archívneho materiálu. Súčasťou spracúvania archívneho materiálu je tvorba archívnych fondov, vnútorná systemizácia /usporiadanie/ archívnych dokumentov vo fondoch a vypracovanie archívnych inventárov k fondom. Stručne: klasifikácia, systematizácia a deskripcia.

V tejto súvislosti je významné skúmať otázku, či tento proces transformácie registratúry na archívny fond je procesom zdĺhavým a odborne veľmi náročným, alebo ide o jednoduchý a nenáročný proces. Odpoveď na túto otázku závisí aj od skutočností, v akom stave sa nachádza registratúra pred archívnym spracúvaním. To znamená, skúmanie toho, aký spisový systém sa realizoval v čase tvorby registratúry, teda ako a akým spôsobom vznikali spisy a formovali sa registratúry. Súčasne aj skúmanie toho, či

stav registratúry vyhovuje archívnym účelom.

Starší, skúsenejší archívári už dávnejšie zistili, že viaceré spisové systémy používané v minulosti na úradoch a inštitúciách, nie vždy vyhovovali archívnym účelom. Z čoho vyplýva aj konštatovanie, že otázka spracúvania registratúr a ich pretvorenie na archívne fondy nie je v archívoch jednoduchou a časove nenáročnou činnosťou. Práve naopak! To bol aj dôvod na to, aby archívári získali možnosť aktívne pôsobiť v predarchívnej a najmä v spisovej sfére. Toto pôsobenie archívárov pred bránami archívov bolo zamerané v záujme tvorby funkčných registratúr. Funkčných z hľadiska administratívy, aj archívneho hľadiska.

Premena a prekvalifikovanie registratúry na archívny fond znamená v súčasných slovenských archívoch ešte stále obrovskú a namáhavú prácu. V Slovenskom národnom archíve táto činnosť /spracúvanie archívnych fondov a ich inventarizácia/ predstavuje ešte stále približne 50 až 60% z celkového objemu pracovného času určeného na všetky odborné archívne činnosti. Som pesvedčený, že pri dobre organizovanej a kvalitne vykonávanej predarchívnej

starostlivosti a spisovej služby plne kvalifikovaným personálom v orgánoch, úradoch a inštitúciách, by sa mohol znížiť pracovný čas potrebný v archíve na spracúvanie fondov z doterajších 50 až 60 % minimálne na polovicu. A to je už významná záležitosť, o ktorej má zmysel vážne uvažovať. Konštatovanie týchto skutočností, ktoré rozhodujúcim spôsobom ovplyvňujú vývoj slovenských archívov, smeruje však nielen k archívnej, ale najmä k spisovej legislatívnej úprave a k nevyhnutným systémovým zmenám vo vzťahu SPISOVNE - ARCHÍVY. Vo viacerých archívne vyspelých krajinách sa táto problematika rieši uspokojivo formou budovania systému SPISOVNE - MEDZIARCHÍVY - ARCHÍVY. Existencia funkčných medziarchívov /teda nie iba skladísk!/ s profesionálnymi odborníkmi, súcimi vykonávať práce triediace, usporadúvacie, výberové a skartačné, vyhotovovať súpisy /inventáre/, vykonávať administratívnu agendu, ochranu a odovzdávať archívny materiál do štátnych archívov, umožní štátnym archívom presunúť svojich odborných a vedeckých pracovníkov na archívne činnosti vyššieho rangu /tvorba ďalších archívnych pomôcok analytického, syntetického a tematického charakteru, edícií archívnych dokumentov,

samostatných archívnych a archívnohistorických diel, ako aj prác z oblasti pomocných historických vied.

4. Využívanie

Využívanie archívnych dokumentov závisí od stavu spracovanosti archívnych fondov. V archívoch sa majú využívať iba archívne spracované a inventarizované fondy. Predpisuje to aj vyhláška MV SR č.122/1976 o podrobnostiach a podmienkach a spôsobe využívania archívnych dokumentov. Táto požiadavka sa v archívoch pomerne často obchádza. Spôsobuje to v archívoch problémy, ktoré negatívne ovplyvňujú nielen samotný proces spracúvania fondov, ale aj ich využívanie. Žiaľ, viacerí kolegovia v archívoch tento problém buď nechápu alebo bagatelizujú. Problematika vzťahu spisovne - archívy, najmä jej nedostatočné riešenie a v dôsledku toho aj zdĺhavé spracúvanie archívnych fondov, súvisí s tým, čo sme hovorili v predchádzajúcich troch okruhoch problémov a podstatne vplýva na využívanie archívnych dokumentov v archíve. Ide o viaceré navzájom súvisiace problémy, ktoré je nevyhnutné riešiť systémovo. Čiastkové vylepšenia nevedú takmer k ničomu. Pripomínam ešte relatívne veľký prílev

nových a nových príratskov do štátnych archívov, predovšetkým do Slovenského národného archívu, narastajúce požiadavky občanov a právnych subjektov na administratívnu činnosť v archívoch, ktorá sa v podstatnej miere mala a má vykonávať v spisovniach a medziarchívoch. Práve z dôvodov neriešenia uvedeného súvst'ážného systému spisovne - archívy, vykonáva sa táto činnosť prevažne v štátnych archívoch. Práve neriešenie týchto i ďalších tu nespomenutých problémov neumožňuje odborným archívárom štátnych archívov posunúť ťažisko archívnych prác na vyšší stupeň, aký sa očakáva od archívov historických. Historickými archívmi by mali byť práve štátne archívy, ktorých hlavnou úlohou je formovanie archívnej pramennej základne k dejinám Slovenska.

5. Archivistika

Dosiaľ platný zákon o archívniectve priznáva štátnym archívom aj úlohy vedeckovýskumnej činnosti v odbore archívniectva a v príbuzných vedných odboroch. Súčasne deklaruje, že v SNA je hlavné vedeckovýskumné pracovisko v odbore archívniectva. V ostatnom čase badat' v niektorých archívoch ochabujúci záujem o rozvoj archivistiky.

Vedeckovýskumná činnosť archívov v ostatnom návrhu archívneho zákona z februára 1992 úplne vypadla. Považujem tento návrh archívneho zákona dnes za neprijateľný, nielen z uvedeného dôvodu, ale aj z dôvodov iných. Aj napriek tomu, že som sa podieľal na jeho príprave.

Nová legislatívna úprava archívniectva na Slovensku nemá ponechať bez povšimnutia archívny vedecký výskum. Považujem za vhodné nielen deklarovať vedeckovýskumnú činnosť v štátnych archívoch, ale stanoviť aj podmienky a umožniť jej realizáciu hoci aj formou vykonávacieho predpisu, ktorý bude konkretizovať personálne, finančné a materiálno-technické zabezpečenie tejto činnosti.

V súvislosti s vedeckovýskumnou činnosťou bude žiadúce v novom archívnom zákone primeraným spôsobom vyjadriť postavenie a úlohy Slovenského národného archívu aj ostatných štátnych archívov. Delinovať postavenie SNA medzi verejnými archívmi a medzi ústrednými inštitúciami štátu. Zdôrazniť to, že SNA svojimi fondami dokumentuje štátnosť, zvrchovanosť, suverenitu národa, občanov štátu a dokumentuje kontinuitu vývoja správy tejto krajiny. SNA v podstate zabezpečuje stabilitu archívneho systému, nakoľko SNA je najstabilnejším

prvkom archívniectva. Práve toto konštatovanie o zabezpečení stability archívneho systému má veľký význam nielen z hľadiska súčasnosti, ale aj budúcnosti. Ide najmä o stabilitu archívnych princípov a metód. Už v súčasnosti dochádza často k dezintegrácii budúcich archívnych fondov /fragmentácia a rozptyl súčasných aj novovznikajúcich registratúr/. A na druhej strane badať aj úsilie o nefunkčnú integráciu nesúrodých, či okypených registratúr. Sťažuje sa tým tvorba archívnych fondov ako základného predpokladu všetkých archívnych činností.

Azda nikto nepoprie skutočnosť, že SNA túto úlohu zabezpečovania stability odbornosti v slovenskom archívniectve plnil aj v časoch nepriaznivých z hľadiska personálneho, organizačného i ekonomického. V SNA sa dosiaľ vždy našli niekoľkí jednotlivci, ktorí boli schopní a ochotní udržať a zveľaďovať archívnu odbornosť nielen v samotnom archíve, ale aj v sieti štátnych, či iných archívov. Vážim si skutočnosť, že k tomuto úsiliu SNA častejšie a výrazne prispeli najmä v minulosti viacerí vynikajúci archivári niektorých štátnych archívov.

Elo Rákoš

Z o s v e t a

Archívy a verejnosť /postrehy z Francúzska/

Medzinárodná archívna stáž organizovaná Riaditeľstvom archívov Francúzska sa toho roku konala od 2.4. do 26.6.. Zúčastnilo sa jej 39 archivárov z 25 krajín. Pozostávala z prednášok, diskusií, návštev rôznych archívov a kultúrnych ústavov, praktických prác, exkurzie do

archívov v Metz a viacerých oficiálnych prijatí. Prednášky boli rozdelené do tematických blokov pokrývajúcich celú archívnu problematiku vo francúzskom i celosvetovom kontexte // Organizácia archívov, 2/ Archívna legislatíva, 3/ Výchova archívnych kádrov, 4/

Spracovanie archívnych fondov, 5/
Ochrana archívnych dokumentov, 6/
Verejnosc' a archívy, 7/ Využívanie nových
technológií v archívoch, 8/ Špeciálne
archívy, 9/ Medzinárodná spolupráca v
archívoch/.

Prednášatelia rozoberali každú fázu archívnej práce, no stále so zreteľom na jej konečnú etapu - sprístupnenie dokumentov bádateľom. Tejto finalizácii archívnej činnosti francúzski archívári venujú intenzívnu pozornosť, pretože práve jej prostredníctvom môžu preniknúť do vedomia spoločnosti, kvalitným predajom výsledkov svojej práce si môžu udržať i rozšíriť svojich klientov.

Vzťah archív - bádateľ sa odvíja od prvého kontaktu týchto subjektov, či už telefonického, písomného alebo fyzického. Preto už vstupná informácia, ktorú dostáva bádateľ od pracovníka archívu, musí vyzeráť ako informácia od kompetentnej osoby, ktorá sa vie vyjadrovať, jasne formulovať svoje odpovede a mať príjemné vystupovanie. Pracovník určený pre prvý kontakt s bádateľom vie, čo sa v archíve nachádza, preto dokáže zistiť, či je žiadateľ na správnom mieste, prípadne ho usmerniť na iný ústav.

So všeobecnými informáciami o archíve a jeho poslaní sa môže návštevník oboznámiť prostredníctvom bulletinov,

alebo panelových vývesiek či infokioskov, pri poštovom styku prostredníctvom skladačiek, v ktorých by nemal chýbať situačný plán archívu, spôsob, ako sa možno do archívu dostať, prehľad fondov i podmienky štúdia v archíve.

Archívy majú pre svojich klientov, a pre genealógov zvlášť, príručky, kde sa bádateľovi vysvetlia základné postupy pri výskume, podmienky výskumu, základné archívne pojmy /signatúra, fascikle, škatuľa, fond a pod./ a uvedú iné ústavy, v ktorých žiadateľ môže so svojim výskumom pokračovať.

Archív prijíma bádateľa v na to prispôbených priestoroch. Vstupné haly by mali byť jasné, viditeľné a jednoduché. Časť haly určená pre odpočinok bádateľa by mala byť vybavená telefónnym automatom i automatom na kávu. Vstup do archívnej budovy nesmie návštevník považovať za takú banalitu, ako je vstup do obchodu. Musí vycítiť, že archívny dokument nie sú noviny, ktoré sa po prečítaní zahodia, a že vstupuje do istého sveta, v ktorom platia isté pravidlá. Jedným z nástrojov na to je vstup do študovni cez magnetickú kartu.

Podľa Pratique archivistique francaise, Direction des archives de France 1993, študovňa tradičných dokumentov musí byť dobre napojená na sklady, ľahko

prístupná verejnosti, svetlá, tichá, dobre osvetlená a príjemná. Pri jej plošných rozmeroch sa ráta s 5 m² na bádateľa, ku ktorým treba pridať plochu pre personál a vybavenie nábytkom. Akýkoľvek pohyb bádateľa medzi konzultačnými miestnosťami a skladmi je vylúčený. Bádateľ musí mať úplný pokoj, preto používanie telefónu a konverzácia medzi archívarmi a stránkami musia byť obmedzené na minimum, na konzultácie sa odporúča uzavretá kancelária. V študovni sa uprednostňujú kolektívne stoly s minimálnou plochou 1m x 0,70 m na bádateľa a individuálnym osvetlením. Stoličky musia byť pohodlné, pevné, ľahko umývateľné a nehlukné, podľa možnosti nastavovateľné. Služba v bádateľni by mala byť umiestnená na pódiu s dobrým uhlom pohľadu na všetky miesta. Vedúci bádateľne môže byť v presklenej pracovni zvukovo izolovanej od vlastnej študovne.

Na štúdium netradičných dokumentov slúžia oddelené miestnosti, kde v prípade potreby sa dá dozor zabezpečiť videokamerami.

Keďže informatika je už 20 rokov súčasťou práce francúzskeho archívára, počítač sa dostáva do rúk aj bádateľovi, či už namiesto tradičných inventárnych pomôcok, či na formulovanie dožiadaní či priamo na štúdium materiálu, ba

dokumenty sa mu cez Internet alebo kompaktné disky dostávajú až do bytu. Aby však bežný bádateľ počítačovou technikou prijal, počítač pred ktorý si sadá ho musí viesť každou operáciou, jeho ovládanie musí byť jednoduché a ľahko zapamätateľné, a predovšetkým jeho odpoveď musí byť rýchla a spoľahlivá.

Francúzski archívári vedia, že ich publikum sa nemôže obmedzovať len na bádateľne a neustále si ho rozširujú. Mladú verejnosť si už od 50-tych rokov úspešne získavajú prostredníctvom výchovných oddelení archívov.

Výchovné oddelenie Národného archívu v Paríži má za sebou 25 rokov. Jeho klientelu tvoria dnes žiaci všetkých stupňov. Nie sú to len pasívni poslucháči, ale aktívne publikum, ktoré chce tvoriť - analyzovať dokumenty, vyrábať predmety, ktoré si môže so sebou odniesť.

Činnosť výchovného oddelenia Národného archívu sa vždy viaže s návštevou múzea histórie Francúzska, aby žiaci videli originálne dokumenty, a pehliadkou budov, v ktorých je umiestnený archív, samozrejme s výnimkou skladov, v ktorých sa návštevy z bezpečnostných dôvodov neuskutočňujú.

Pre mladších žiakov sú zriadené ateliéry písma, pečatí, erbov a mier, ktorých program má teoretickú i praktickú časť.

Žiaci v ateliéri písma majú pracovné listy s predtlačenými otázkami k vývoju písma i predtlačenými typmi starého písma. Žiak môže odporozorovať jednotlivé ťahy merovejského, karolínskeho a gotického písma, reprodukovat' ich husím brkom, analyzovat' monogramy starých panovníkov a realizovat' vlastný monogram, dešifrovat' ich podpisy a reprodukovat' ich.

V ateliéri pečatí sa dozvie o typoch pečatí a ich symbolike a prakticky sa naučí odlievat' pečate i upevniť ich na „dokument“.

V heraldickom ateliéri sa učí o všeobecných zásadách heraldiky, symbolike farieb a význame postáv a vytvorí si vlastný erb.

V ateliéri mier dieťa meria tyčou rozmery nádvoría archívu, vypočítava jeho plochu, pričom musí používat' nedesiatinný systém. Žiaci tu pracujú aj s obilím a učia sa merat' objem teraz už zriedkavými mierami.

Pri práci sme videli 10-ročné deti v ateliéri písma a pečatí. Napriek tomu, že ich bolo v skupine asi 30, pracovali sústredene a so záujmom.

Starší žiaci pracujú v študijných ateliéroch na témach z histórie Paríža alebo z národných dejín a učia sa, čo je výskum v archíve: učia sa narábať s archívnyimi pomôckami a formulovat' dožiadania dokumentov - oboznamujú sa tak s technickým archívnyim jazykom, učia sa ako sa dokumenty usporadúvajú.

Keďže priestory niektorých našich archívov sa renovujú, zväčšujú či otvárajú sa nové archívy, je tu možnosť myslieť aj na ateliéry, kde by naši žiaci mohli mať fyzický kontakt s archívnyim dokumentom. Táto investícia sa nám vráti v podobe erudovanej klientely.

II. Liptáková

Naši jubilanti

K životnému jubileu srdečne gratulujeme a prajeme veľa zdravia, šťastia, osobných a pracovných úspechov našim kolegyniam:

Mária Gedayová	ŠOKA Šaľa
Mária Suchánková	Archív STV
Mgr. Veronika Lakatošová	ŠOKA Komárno

Vydáva Spoločnosť slovenských archivarov 10 x ročne

Redakčná rada: V. Nováková, L. Vrteľ, J. Hanus, Z. Kollárová, I. Graus,
V. Hrtánková, V. Morišová

Technická úprava: ŠOKA v Šali, J. Benciová

Náklad: 350 ks

Povolilo : MK SR 1472/96